

zuzendariari

(0034) 943 300 222

@ zuzendariari@egunkaria.com

✉ Martin Ugalde kultur parkea 20140 Andoain

Euskararen kalitateaz

Juan Luis Fernandez • GETXO

Euskaldunen zenbatekoaz baino gehixeago axolatzen naiz ni mintzatzen garen hizkuntzaren kalitateaz, eta hor zer hobetu franko dago, nire idurikoz. Ele arrunt oparotsua da euskara, baina iduripena dut ez ote garen berezkoa duen aberastasun guztia gal dadin uzten ari. Errate baterako, geroago eta oinaze handiagoa hartzen dute nire belarriek ETBko emanaldietan «oso ondo» edo «oso ongi» aditzen dutelarik, egonik ere, nahiz egiazko sinonimorik ez bide dagoela jakin, makina bat elkarketa eduki hori euskaraz adierazteko: «anitz ongi», «biziki ongi», «arrunt ongi», «arras ongi», «biziki ontsa», «hagitz ongi», «franko ongi»... Berdintsu gertatzen ohi

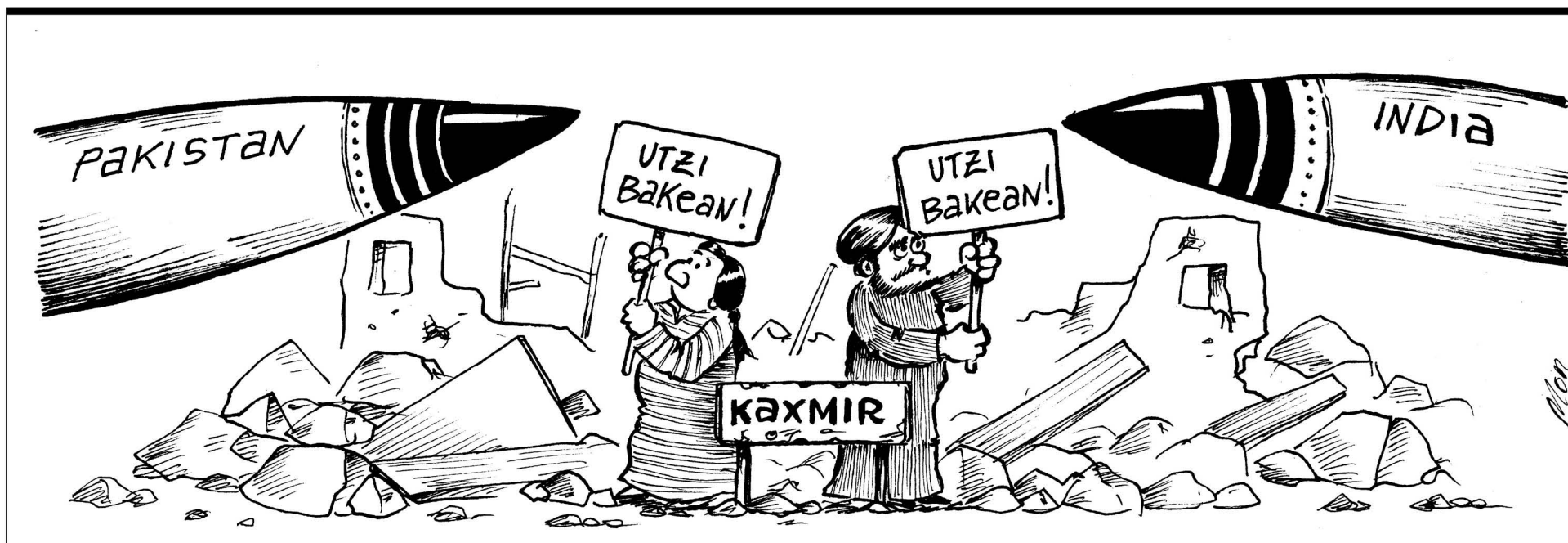
zait telebista kate bereko erratari eta aurkezleei «eskerrik asko» edo «mila esker» erraten entzuten diedalarik. Nora, euskararen zein mendizoko goibel eta desitxurosotara, zein muspelditara irristatu eta jausi egin zaizkigu, bertzeak bertze, «esker mila», «anitz esker», «esker anitz» eta «esker franko» gaixoak? Afera honetan ez dakit ez ote duen ETBk karrikako hitzun zenbaitzuen euskara eskasa bere horretan jaso eta islatzen, egin behar ez bailuke. Izan ere, ETBn ez ezik, Euskal Herriko karriketan ere sobera adituak ditut nik euskara pattal eta koloregabearen erakusgarriak. Ezongixko dukegu euskara, mendre guztiz agian. Zeinek zer gisa osasuna bihurtuko?

Bizkaiko hitzunei doakielarik, zerbait galdemodu nahi dut egin: zertako ez daki-

te Bizkaiko euskaldunek zetak («z») ongi ebakitzen? Bizkaierak berez fonema hori ez duelakoz ihardetsi izan didate maiz aski, baina hau jaurtikitzen dutenek beren buruak zuritzeko baliatzen duten desenkusa zirtzil deritzot honi, tzak («tz») behar den gisan ahoskatzeko behaztoparik bate-re ez dutelakoz komunzki sortzezko bizkaieradunek. Edonola ere, Bilbo Handian eta inguruko erdalguneeetan ez dute ez bakarrik doalarik ez tearekin («t») bateo egonagatik zetaren hotsa egiten, ese («s») argi batena baizik. Euskaldun berriak direlako ote? Ez, neroni ere Bilbon sortu euskaldun berria naukazue, eta euskaldun berriak dira halaber Iruñeko kasik hitzun guztiak ere, eta anitz ederki ikasi dugu zeta egokiro ebakitzen. Ez, ez da euskaldunberritasunari dagokion hutsegitea. Zioa

laxokeria da, hitzun horiek dakiten euskara apurrarekin jada aski dutela pentsatzen dutelakoz edo. Ezaxola honen hedatze zorrigaitzoz alimale handian badute euskaltegietako irakasleek ere aski erantzukizun, egon badagoelako franko ikasleei erraten diena ezen ez dela alderik zeta eta esearen artean. Iduritua dugu ttu («tt») dohakabeari agitzen zaiona. Ez al die Bizkaiko euskaldunei nehork ere azalduko fonema hori ez dela txearenaren («tx») tankerakoa? Noiz arte beharko du irozo Athletic Clubeko jokalaria den Bittor Alkizak «Bitxor» dei diezaioten? Izan gaitezen, faborez, hagitz arduratsuagoak euskaraz! Gogoeta bat finitzeko: hau guztia ez da Nafarroan agitzen, horko euskaldun berriek ere, salbuespenak salbuespen, euskara txukun askoa egiten dute eta.

montxo

galdeiozu... ?

TERE
IRASTORTZAEuskal Idazleen
Elkarteko lehendakariaZer ekarri dizu Euskal
Idazleen Elkarteko
lehendakari izendatzeak?

Xabier Aranburu (Donostia)

Oraindik denbora gutxi da horrelako iritzirik emateko. Elkarte aspalditik ezagutzen dut eta bertako jarduera askotan hartu izan dut parte. Baina bi hitzetan laburtzeko *herentzia* eta *erronka* erabiliko nituzke. Herentzia, gure Zuzendaritza Batzordearen aurretik aritu direnek eta zuzen-zuzenean A. Eguzkitzak zuzendu dituenak ez baikaituzte umezurtz utzi. Esate batera, 2000-2004 bitartean gure egitasmoek Plan Estrategikoaren ildoak sakondu eta zabalduko dituzte. Erronka, Elkarteari egongortasun, eraginkortasun eta malgutasuna emanez amaitu nahi nukelako nire aldia, eta horretarako asmatu egin behar baita gaizki esanak eta egindako okerrak gaintitzen eta ondo esanekin bide berriak urratzen.

Maiatzaren 28tik aurrera **Enrique Villarreal, Drogas • Barricada taldeko abeslaria** izango da Galdeiozu ataleko gonbidatua. Bidali zure galderak ordurako.

hirusta

Koldo Almandoz

Par la fenêtre

Saint Malo-n gertatu da. Jean Larmek fenêtre ireki eta etxe barruan dituen gauza guztiak «defenestratzen» hasi da. Aulkiak, lanparak, sukaldeko mahaia, liburuak... pezera ere bota du, arrain laranja eta guzti. Altxariekin amaitu duenean, biluztu, arropak jaurti eta fenêtrearen hertzera igo da, *La Marseillaise* kantatzera.

Kantatzen duen bitartean, leiho bakoitzak ikuspegi bakan eta paregabea eskaintzen duela pentsatu du. Leiho ertz batera igo behar izan du ikuspegi edo perspektiba igoaleko bi leiho ez daudela jabetzeko. Baina ez da harritu. *Par la fenêtre* salto egin behar duen norbaiten azken pentsamendua leihoekin zerikusirik izatea normala iruditzen zaio. Jean Larmek, leiho ugari ezagutu ditu. Kolorezko marrazkiz apainduriko eskolako leihoak, ospitaleko leiho merkeak, kartzelako leiho txiki eta gezurrezkoak, komentuko leiho garaiak,

fabrikako leiho zikinak, hegazkinetako leiho beldurgarriak, Bill Gates-en leiho birtualak, putetxeetako ispilu betaurrekodun leihoak, herri abandonatuetoako leiho tristeak, bizilagunen leiho morbosak, eroetxeetako leiho infinitoak, poste eta kablez elikatzen diren trenetako leihoak... eta bere kalkuluen arabera, bi egun barru, kanposantuko marmolezkoa ere gehituko du bere leiho bilduman.

Kalera botatako gauzen inguruan jende ugari bildu da. Haiei begira geratu, eta behin aitak, Monsieur Larmek, esan ziona oroitu du.

- Jean, les fenêtres sont les yeux des bâtiments.

Jean Larmek, *La Marseillaise* kantatzen amaitu duenean, ereserkia ere altzariak eta arropa bota dituen tokira jaurti du. Eguzkiak begiak itsutzen dizkio. Leiho bakoitzetik argia modu ezberdinean sartzen da. Salto egin du. Batzuetan, etxeetako begietatik malkoak isurtzen dira...